

ŠOLSKI CENTER GIMNAZIJA
LJUBLJANA ANTONA AŠKERCA

Ime predmeta: Filozofija

Letnik: 4.

Učni cilji:

- spozna značilnost filozofskih vprašanj,
- neguje radovednost in prepozna čudenje kot osnovna vzgiba filozofije,
- razloži, kaj je pojem in kaj argument,
- razume in utemelji pomen filozofiranja, intelektualnega poguma in odprtosti v svet
- spozna najpomembnejše zgodovinske mejnike filozofije, njeno vpetost v družbo in njen družbeni pomen,
- pozna in zna opredeliti osnovne filozofske discipline (ontologija, epistemologija, etika, estetika, logika),
- spozna in uporablja strokovno filozofsko terminologijo in njen pomen.

Minimalni standardi znanja:

VSEBINA	MINIMALNI STANDARDI ZNANJA:
Kaj je filozofija? Uvod v antično filozofijo	- Pojmovanje "brezinteresnosti" filozofske vede in vloga čudenja. - Osnovno razumevanje kozmoloških predsokratskih nauk: substanca, svet kot postajanje in svet kot mirovanje, dve poti spoznanja – čuti in razum, Heraklitov logos in Parmenidova Bit. - Prehod v antropološko dobo in Protagorov relativizem.

	- Sokratov dialog, induktivni pristop in etični intelektualizem.
Gnoseologija	- Platonova teorija idej, prispodoba o votlini. - Aristotelov empirični obrat, kategorije misli, forma in materija, zmožnost in udejanjanje. - Descartov <i>cogito</i>, metodični in hiperbolični dvom. - Lockova kritika inatizma - Humov teorija asociacij in kritika vzročnosti. - Kantov kopernikanski obrat v spoznavni teoriji, apriorne/aposteriorne in analitične/sintetične sodbe, apriorne forme spoznanja. - Schopenhauerjeva volja do življenja in utemeljitev nihilizma. - Nietzschejeva kritika zahodne racionalne tradicije, dionizično – apolinično, pojem nadčloveka.
Etika	- Antični relativizem. - Etični intelektualizem. - Aristotelova zlata sredina in vloga vrlin. - Epikurjev pojem ugodja in <i>tetrapharmakon</i>, - Kantov kategorični imperativ. - Benthamov izračun sreče. - Nietzschejeva kritika zahodne morale. - Singerjeva praktična etika (4 aksiomi). - Marxov pojem alienacije. - Arendtov pojem banalnosti zla.
Politična filozofija	- Platonova kritika demokracije. - Naravno pravo – tri interpretacije (Hobbes, Locke, Rousseau).

	- Millovo načelo svobode in Rawlsova teorija pravičnosti. - Nozickov pojem minimalne države. - Marxova kritika liberalne ekonomije
--	--

Obseg učne vsebine: 70 ur

Oblike in načini ocenjevanja znanja: pisno preverjanje znanje, esej in ustno spraševanje

Merila za ocenjevanje znanja (meje za ocene) MED ŠOLSKIM LETOM :

OPISNA MERILA ZA ESEJ

KRITERIJI OCENJEVANJA ZA ESEJ IZ FILOZOFIJE					
Uvodna opomba: Navedeni opisi v shemi ustrezajo večjemu delu esejev, vendar je treba upoštevati, da posamezni eseji lahko vsebujejo lastnosti z različnih ravni. V takšnem primeru je treba presoditi, kateri element oziroma lastnost prevladuje v eseju kot celoti.					
OCENA	ODLIČNO	PRAVDOBRO	DOBRO	ZADOSTNO	NEZADOSTNO
VSEBINA	Poglobljen in argumentiran odgovor na vprašanje z analizo pojmov in razvito pojmovno mrežo, z jasno in koherentno linijo argumentacije, ki upošteva tudi protargumente. V naslovu zastavljeni problem kandidat poglobljeno razume, kar izrazi s poglobljeno analizo pojmov, bogato pojmovno mrežo, lahko pa se že zaveda meja svoje argumentacije (vendar to ni nujno). Včasih stopa v filozofski dialog z zagovorniki drugačnih stališč in kaže tudi osebni odnos do filozofskih	Problem iz naslova kandidat dobro razume. Uporabljeni pojmi so skoraj zmeraj relevantni in zadoščajo za smiselno obravnavo problema, kandidat se zaveda nujnosti analize pojmov in argumentacije. Nasploh v eseju oboje prevladuje pred povzemanjem stališč. Argumentacija je večinoma dobra in je posledica samostojnega premisleka. Vendar so lahko nekateri	Problem, ki ga zastavlja naslov, kandidat razume, kar mu omogoči pregled nad celoto odgovora. Kandidat opis in razlago poskuša dopolniti z argumenti, vendar gre največkrat za obnovo le delno razumljenih argumentov. Kandidat pa se že zaveda, da je argumentacija pomemben del odgovora, zato predstavi več pogledov na problem. Eseg izraža	Problem, ki ga zastavlja vprašanje v naslovu, kandidat razume zelo poenostavljeno. Nerelevantnosti so še očitne, toda odgovor se že nanaša na vprašanje. Kandidat uporabi nekaj relevantnih pojmov, vendar jih ne analizira. Naloga je večinoma opisna, če pa kandidat argumentira, je argumentacija skromna, površna in pogosto nejasna; naloga kaže zgolj najbolj osnovno seznanjenost s filozofsko problematiko in omejeno	Poznavanje in razumevanje danega problema je zelo omejeno, običajno skrženo na nekaj nerazvitih, zgolj navrženih relevantnih poudarkov, ki so obrobni in kombinirani s splošno razgledanostjo kandidata.

	problemov, kar je že plod samostojnega razmisleka. Esej kaže zelo dobro splošno seznanjenost s filozofskimi problemi in njihovo zelo dobro razumevanje. Kandidat se že zanesljivo giblje na abstraktni ravni razmisleka in pogosto povezuje abstraktno s konkretnim.	argumenti še pomanjkljivi, nasprotna stališča in protargumenti pa ponekod niso primerno ali pa sploh niso predstavljeni, nekateri temeljni pojmi so lahko predstavljeni kot samoumevni. Iz odgovora je razvidna zelo dobra seznanjenost s filozofskimi problemi, tudi njihovo dobro razumevanje, čeprav je še mogoče zaslediti pomanjkljivosti v znanju, razumevanju in argumentaciji. Kandidat se že pretežno giblje na abstraktni ravni razmisleka in abstraktno večkrat povezuje s konkretnim.	dobro seznanjenost z ustrezno filozofsko problematiko, kar se kaže v dovolj obširni predstavitvi posameznih pogledov, vendar jasno razumevanje danega problema, argumentacija in analiza relevantnih pojmov še nista v ospredju.	razumevanje. Odgovor kot celota se opira na obnavljanje najbolj splošno znanih dejstev in argumentov, večkrat pa je najti tudi napačne trditve. Zato je odgovor le zelo poenostavljena predstavitev in rešitev problema. Se pa kandidat večinoma že giblje na najosnovnejši ravni razumevanja in razlage problema.	Njegove trditve so pogosto tudi nenatančne in napačne. Za odgovor je tipično obnavljanje drobcev najbolj elementarne snovi ter ponavljanje enega in istega.
JEZIKOVN A PRAVILN OST, SLOG, ZGRADBA	Uvod in zaključek sta jasna in jedrnata, z dobro formuliranim problemom oziroma njegovo rešitvijo. Izpeljave in utemeljitve so skladne in povsem jasne, odlomki so zaokrožene celote in so med seboj zelo dobro povezani. Terminologija in jezikovno izražanje sta bogata in ustrezna.	Esejistična zgradba je dobra. Uvod razloži problem, sklep je praviloma izpeljan iz jedra, odstavki so smiselno zaokrožene celote, preskoki v izpeljavi so redki. Terminologija in jezikovno izražanje sta primerna.	Zgradba je dobra; uvod razloži ali vsaj nakaže problem, sklep se nanaša na problem, lahko je tudi izpeljan iz naloge. Razčlenjenost na odstavke je ustrezna, a lahko so prisotni preskoki v izpeljavi. Uporablja osnovno in za problem večinoma relevantno filozofsko terminologijo. Vendar so	Odgovor je esejističnega tipa (zgradba, celovitost, zaključenost), vendar sta uvod in/ali zaključek slabo razdelana, prisotni so tudi preskoki v izpeljavi. Uporabljena terminologija in jezik le delno ustrezata filozofski obravnavi problemov.	Odgovor je fragmentaren, če pa ima zaokroženo zgradbo, je polna miselnih preskokov. Kandidat skorajda ne uporablja ustrezne filozofske terminologije.

			pojmi največkrat uporabljeni kot samoumevni, njihova analiza je obrobna, prav tako povezanost z drugimi relevantnimi pojmi.		
--	--	--	---	--	--

KRITERIJI OCENJEVANJA ZA OCENJEVANJE PISNEGA TESTA IZ FILOZOFIJE					
OCENA	ODLIČNO	PRAVDOBRO	DOBRO	ZADOSTNO	NEZADOSTNO
VSEBINA	Dijak izkazuje jasno in natančno razumevanje vseh ključnih filozofskih pojmov in teorij, brez večjih napak. Uporablja pravilno terminologijo, podrobno in jasno analizira filozofske probleme ter uporablja logične in premišljene argumente. Odgovori so strukturirani, sklepi pa podkrepljeni z dokazili. Dijak izkazuje visoko stopnjo kritičnega mišljenja in samostojnosti pri oblikovanju rešitev. Jasno prepozna pomanjkljivosti različnih filozofskih stališč in ponudi alternativne rešitve. Pisni izdelek je jezikovno dovršen, z jasno in logično strukturo. Stavki so povezani, besedilo teče tekoče in smiselno. Dijak ustrezno uporablja primere, ki podpirajo	Dijak dobro razume večino pojmov in teorij. Morda se pojavijo manjše napake ali nejasnosti, vendar ne vplivajo bistveno na splošno razumevanje. Dijak dobro analizira probleme in razvije solidne argumente, čeprav morda niso povsem natančni ali popolnoma utemeljeni. Dijak izkazuje dobro raven kritičnega mišljenja, čeprav niso vsi vidiki problema ustrezno obdelani. Prisotno je nekaj samostojnih vpogledov. Pisanje je večinoma pravilno, z manjšimi slovničnimi	Dijak ima osnovno razumevanje pojmov in teorij, vendar je prisotnih nekaj napak ali pomanjkljivosti pri razlagi. Dijak analizira probleme na osnovni ravni, vendar argumentacija ni vedno dosledna ali logična. Prisotni so nekateri protislovni sklepi. Prisotno je nekaj kritičnega mišljenja, vendar so odgovori večinoma reproduktivni ali brez globljih analiz. Prisotnih je nekaj slovničnih napak, vendar besedilo ostaja razumljivo. Struktura je lahko nekoliko	Dijak razume osnovne pojme, vendar je prisotnih več napak, ki kažejo na površinsko ali napačno razumevanje. Analiza je površinska, z omejeno argumentacijo. Sklepi so lahko nejasni ali pa niso dovolj podprti z dokazili. Kritično mišljenje je omejeno, odgovori so večinoma povzetki znanih informacij brez samostojnega premisleka. Napake so pogostejše, kar vpliva na razumljivost besedila. Struktura je slaba. Dijak navaja primere, ki so neustrezni ali ne zadovoljivo utemeljeni, kar kaže na omejeno povezovanje teorije s prakso.	Dijak ne izkazuje ustreznega razumevanja filozofskih pojmov in teorij ali pa so odgovori napačni. Argumentacija je šibka ali popolnoma manjkajoča. Ni ustrezne analize filozofskih problemov. Ni opazne samostojnosti ali kritičnega mišljenja. Besedilo je polno slovničnih

	filozofske argumente. Primeri so izvirni in ustrezno povezani s teorijami.	napakami, ki ne vplivajo na razumljivost. Struktura je logična. Primeri, ki jih navaja pri oblikovanju odgovorov, so večinoma ustrezni in relevantni za temo, čeprav niso vedno povsem natančno povezani s teorijo.	neurejena. Uporabljeni primeri so ustrezni, vendar pogosto površinski ali manj povezani s filozofskimi idejami.		napak, ki otežujejo razumevanje. Struktura je slaba ali manjkajoča. Ni uporabljenih primerov ali pa so popolnoma neustrezni.
--	--	---	---	--	--

KRITERIJI OCENJEVANJA ZA USTNO OCENJEVANJE					
OCENA	ODLIČNO	PRAVDOBRO	DOBRO	ZADOSTNO	NEZADOSTNO
VSEBINA	Dijak izkazuje jasno in natančno razumevanje vseh ključnih filozofskih pojmov in teorij, brez večjih napak. Uporablja pravilno terminologijo, podrobno in jasno analizira filozofske probleme ter uporablja logične in premišljene argumente. Odgovori so strukturirani, sklepi pa podkrepjeni z dokazili. Dijak izkazuje visoko stopnjo kritičnega mišljenja in samostojnosti pri oblikovanju rešitev. Jasno prepozna pomanjkljivosti različnih filozofskih stališč in ponudi	Dijak dobro razume večino pojmov in teorij. Morda se pojavijo manjše napake ali nejasnosti, vendar ne vplivajo bistveno na splošno razumevanje. Dijak dobro analizira probleme in razvije solidne argumente, čeprav morda niso povsem natančni ali popolnoma utemeljeni. Dijak izkazuje dobro raven kritičnega mišljenja, čeprav niso vsi	Dijak ima osnovno razumevanje pojmov in teorij, vendar je prisotnih nekaj napak ali pomanjkljivosti pri razlagi. Dijak analizira probleme na osnovni ravni, vendar argumentacija ni vedno dosledna ali logična. Prisotni so nekateri protislovni sklepi. Prisotno je nekaj kritičnega mišljenja, vendar so odgovori večinoma reproduktivni	Dijak razume osnovne pojme, vendar je prisotnih več napak, ki kažejo na površinsko ali napačno razumevanje. Analiza je površinska, z omejeno argumentacijo. Sklepi so lahko nejasni ali pa niso dovolj podprti z dokazili. Kritično mišljenje je omejeno, odgovori so večinoma povzetki znanih informacij brez samostojnega premisleka. Napake so pogostejše, kar izkazujejo zelo površinsko razumevanje vsebine.	Dijak ne izkazuje ustreznega razumevanja filozofskih pojmov in teorij ali pa so odgovori napačni. Argumentacija je šibka ali popolnoma manjkajoča. Ni ustrezne analize filozofskih problemov. Ni

	alternativne rešitve.	vidiki problema ustrezno obdelani. Prisotno je nekaj samostojnih vpogledov.	ali brez globljih analiz.		opazne samostojnosti ali kritičnega mišljenja.
--	-----------------------	---	---------------------------	--	--

KRITERIJI OCENJEVANJA USTNE PREDSTAVITVE SAMOSTOJNO PREBRANEGA FILOZOFskega DELA:

OCENA	ODLIČNO	PRAVDOBRO	DOBRO	ZADOSTNO	NEZADOSTNO
	Dijak pripoveduje prosto in ne bere, lahko pa si občasno pomaga s pisno predlogo ali miselnim vzorcem; predstavitev je primerno dolga (okrog 7 minut). Delo dijak predstavi korektno in v celoti ter dokaže, da ga zelo dobro razume in da je do vsebine vzpostavil osebni kritični odnos. S predstavitvijo pritegne poslušalce, zna tudi odgovoriti na morebitna vprašanja.	Dijak pripoveduje prosto in ne bere, lahko pa si seveda občasno pomaga s pisno predlogo ali miselnim vzorcem; predstavitev je primerno dolga (okrog 7 minut). Delo dijak predstavi korektno in v celoti ter dokaže, da ga razume. Dijak zna tudi odgovoriti na morebitna vprašanja.	Dijak predstavitev bere, a ji kljub temu ni težko slediti; predstavitev je primerno dolga (okrog 7 minut). Delo dijak predstavi bolj ali manj korektno, delo razume vsaj na osnovnem nivoju. Dijak zna vsaj delno odgovoriti na morebitna vprašanja.	Dijak predstavitev bere. Predstavitvi je težko slediti. Ni povsem jasno, da delo zares razume, je pa očitno, da ga je prebral. S predstavitvijo ne pritegne zanimanja poslušalcev, na morebitna vprašanja odgovarja nepopolno oz. nejasno.	Dijak dela, ko je pozvan k predstavitvi, ne predstavi, če pa ga predstavi, je očitno da ga ni prebral. Predstavitev je vsestransko slaba ali pa je jasno, da je ni sestavil sam. Dijak nima pri sebi niti pisne predloge predstavitve oz. učitelj ugotovi, da predloge ni napisal sam.

Obvezni pripomočki pri pouku: zvezek, filozofska mapa z učnimi listi, gradivo v eučilnici.

Način opravljanja popravnih izpitov: opravljanje vseh izpitov je pisno (45 minut)

Način opravljanja predmetnih in dopolnilnih izpitov: opravljanje vseh izpitov je pisno (45 minut) in ustno (izpit traja največ 20 minut, dijak(inja) se lahko pripravlja 15 minut).

Ugotovitve ob koncu prvega ocenjevalnega obdobja: Dijak(inja) je neocenjen(a), če v ocenjevalnem obdobju nima nobene ocene oz. če ni pridobil vseh zahtevanih ocen. Dijak(inja) je negativen(a), če ima eno ali več negativnih ocen in nobene pozitivne ocene ali če ni opravil(a) vseh obveznosti oziroma nima zahtevanih pozitivnih ocen.

Pogoj za zaključeno pozitivno oceno: Dijak/dijakinja mora biti pozitiven/na pri vseh pisnih in ustnih ocenjevanjih oz. popravah teh ocenjevanj v šolskem letu.

Strokovni aktiv: dr. Jurij Verč
(ali učitelj)

